हज्जे बदल

[नेपाली - Nepali - نيبالي]

अतीकुर्रहमान मो.इदरीस खान मक्की

संशोधकः मुहम्मद इदरीस सलफी

2014 - 1435

IslamHouse.com

الإنابة في الحج

« باللغة النيبالية »

عتيق الرحمن محمد إدريس خان مكي

مراجعة: محمد إدريس سلفي

2014 - 1435

IslamHouse.com

بسم الله الرحمن الرحيم

सर्वाधिकार लेखकमा सुरक्षित छ ।

पुस्तक पाइने ठेगाना -:
इस्लामिक गाइडेन्स सेन्टर कपिलवस्तु नगरपालिका
व.नं. ९ महुवा तौलिहवा कपिलवस्तु (नेपाल)
सम्पर्क नं. ००९७७-९८४७०३०७८०
९७२७६४९२३८
इस्लामिक गाइडेन्स सेन्टर रबवा अल् रियाज
सउदी अरबीया

प्रस्तावना

अलहम्दो लिल्लाहे नहमदोहु व नस्तईनोहु व नस्तगफिरहु व नऊजो बिल्लाहे मिन शोरूरे अनफोसेना व मिन सईयाते आमालेना, मैँयहदेहिल्लाहो फलामोजिल्ला लहु व मैँयुजलिल्हो फला हादिया लहु व अश्हदो अल्लाइलाहा इल्लल्लाहो व अश्हदो अन्ना मोहम्मदन् अब्दुहु व रसूलुहु । (अम्मा बअ्द)

समस्त प्रकारका प्रशंसाहरू अल्लाहकै लागि छन् जसले सर्म्पूण ब्रह्माण्डलाई उत्पन्न गऱ्यो, र अल्लाहको शान्ति अवतरित होस् अन्तिम संदेष्टा मुहम्मद सल्लल्लाहो अलैहे वसल्लम र उहाँको घरपरिवार र साथीहरू माथि र उनी सबैहरू माथि जुन यस इस्लामको प्रचार प्रसार गरे र मुहम्मदको पद्धतिलाई उत्तम मानी उसै माथि हिंडी आफ्नो जीवन व्यतीत गरे ।

प्रस्तुत पुस्तिकामा मैले हज्जे बदलको बारेमा केही वर्णन गर्ने प्रयास गरेको छु । र त्यो जायज छ कि छैन यदि जायज छ भने किन यसैलाई प्रष्ट पार्ने प्रयास गरेको छु ।

मलाई आशा छ कि यो सानो पुस्तिका तपाईहरूको लागि लाभप्रद सिद्ध हुनेछ । र अल्लाह यसबाट तपाईहरूलाई फाइदा पुऱ्याई मलाई आफ्नो दयाको पात्र बनाउन् । अल्लाह सित विन्ती छ कि मेरो यो सानो प्रयासलाई कबूल गरी मलाई र मेरो घरपरिवारका समस्त सदस्यहरूलाई स्वर्ग प्रदान गरुन् (आमीन)

लेखक

अतीकुर्रहमान मोहम्मद इदरीस खान मक्की

कपिलवस्तु नगरपालिका वार्ड न.९ महुवा

तौलिहवा कपिलवस्तु नेपाल

मो.नं. ००९७७–९८४७०३०७८०
Mob.00977-9727649238

बिस्मिल्लाहिर्रहमानिर्रहीम

हज्जे बदलको अर्थ : कसै आर्काको लागि हज्ज गर्नुलाई हज्जे बदल भनिन्छ । अब चाहे त्यो रुपैयाँ लिएर गरियोस् वा बिन रुपैयाँको, आफ्नो माता पिताको लागि होस् वा आर्काको नातेदारको लागि ।

हज्जे बदल त्यो मान्छे गर्नसक्छ जुन पहिला नै आफ्नो लागि हज्ज गरिसकेको होस् । यदि आफ्नो लागि हज्ज गरेछैन भने त्यो मान्छे कसै आर्काको लागि हज्ज गर्न सक्दैन । जस्तो कि हदीसमा वर्णन छ :

अर्थ : इब्ने अब्बास रजिअल्लाहो अन्हो भन्नु हुन्छ कि रसूल सल्लल्लाहो अलैहे वसल्लमले एउटा मान्छेलाई यो भन्दै सुने कि **लब्बैक अन् शिब्रमा** अर्थात शिब्रमाको लागि हज्ज गर्ने नीयत गर्छु, त रसूल सल्लल्लाहो अलैहे वसल्लमले त्यस मान्छेसित सोध्नु भयो कि के तिमीले आफ्नो लागि हज्ज गर्‍यौ ? त त्यस मान्छेले भन्यो होइन मैले आफ्नो लागि हज्ज गरेछैन, त रसूल सल्लल्लाहो अलैहे वसल्लमले त्यस मान्छेसित भन्नु भयो : पहिला आफ्नो लागि हज्ज गर, अनि शिब्रमाको लागि । (अबू दाऊद, इब्ने माजा, दारकुत्नी, इब्ने खुजैमा, इब्ने हिब्बान)

र कसैको लागि हज्ज गर्नुको प्रमाण पनि यो हदीस नै हो जसद्वारा विद्वानहरूले यो सिद्ध गरेका छन् कि कसैको लागि पनि हज्ज गर्नु जायज छ । यदि त्यसले हज्ज गरेछैन वा

त्यसमा हज्ज गर्ने कुनै किसिमको शक्ति एवं क्षमता छैन, जसरी मृतक, वृद्ध, रोगी .... आदिको लागि ।

भाइ हो ! कसैलाई पनि आफ्ना आफन्तीहरूको लागि हज्जे बदल गर्ने अवश्यकता आउन सक्छ। र यसो अवस्था आएमा यदि तपाईको क्षमता छ भने तपाईलाई हज्जे बदल गरिनुपर्छ यसले गर्दा कब कसको लागि हज्जे बदल गर्नुपर्छ यसको ज्ञान हुनु अति आवश्यक छ । यसैले मैले यस निबन्धमा केही महत्वपूर्ण ज्ञानवर्धक कुराहरू प्रस्तुत गरेको छु ध्यान दिएर पढनु होला ।

व्यक्ति आफ्नो बुवा आमा, दिदी वहिनी, बाजे .... आदि सबै आफन्तीहरूको लागि हज्जे बदल गर्नसक्छ , चाहे उनीहरू मथि हज्ज अनिवार्य भएको होस् वा नहोस् । र आफै नगरी कसैलाई रुपैयाँ दिई गराउन पनि सकिन्छ, यसमा कुनै दोष छैन । बरु यो आफ्नो आमा बुवा र आफन्तीहरू माथि ठूलो उपकार हो ।

अल्लाहको फर्मान छ :

अर्थ :र तिम्रो पालनकर्ताले स्पष्ट आदेश गरेको छ कि ऊ बाहेक तिमी कसैको पूजा नगर र आमा-बाबुको साथमा नम्र व्यवहार गर्दैगर यदि तिनीहरूमध्ये एउटा वा दुवै तिम्रो अगाडि वृद्ध अवस्थामा पुग्छन् भने तिनीहरूलाई तिरस्कृत नगर्नु नहप्काउनु अपितु तिनीहरूसँग सम्मानपूर्वक मर्यादित ढंगले कुराकानी गर्नु । र विनम्रतापूर्वक प्यारका साथ तिनीहरूको अगाडि सुशील भइराख र तिनीहरूको निम्ति प्रार्थना गर्ने गर: कि हे पालकर्ता जुन प्रकार कि तिनीहरूले मलाई बाल्यावस्थामा (मायाँले) पालन-पोषण गरेका छन्,

तिमीले पनि तिनीहरूमाथि त्यस्तै दया गर । (सूरतुल् इस्रा २३,२४)
त आमा बुवाको लागि हज्ज गर्नु र उनीहरूको लागि हज्जमा अथवा त्यस्तै प्रार्थना गर्नु उनीहरू माथि उपकार हो र उनीहरूसंग स्नेह हो । जस्तो कि सउदी अरबीयाको विद्वान मुफ्तीहरूको कमेटीको फतवामा उल्लेख छ : " जुन तिमीहरू आफ्ना बाबु आमाका लागि खर्च गरिरहेका छौ त्यो उनीहरू माथि ठूलो उपकार हो " । (अल्लजनतुद्दाइमा लिल् बुहूसिल् इल्मीया वल् इफ्ता, फतवा नं. १२६५)

तर जब तपाई कसैलाई रुपैयाँ दिई हज्ज गराउन खोज्नु हुन्छ भने जस मान्छेलाई हज्ज गर्ने आग्रह गर्नुहुन्छ त्यसको दीनदारीलाई अवश्य हेर्नुहोला ताकि तपाईले खर्च गरेको रकम खेर नजाओस् । यदि मान्छे सदाचारी छ भने पूर्ण ईमान्दारीसित तपाईको हज्जलाई सम्पन्न गर्छ यदि विश्वासघाती छ भने त्यसलाई मात्र पैसासित सरोकार हुन्छ तपाईको हज्ज राम्ररी गर्दैन । यसले गर्दा यसकुरामा अवश्य ध्यान दिनुहोला । जस्तो कि सउदी अरबीयाको विद्वान मुफ्तीहरूको कमेटीको फतवामा उल्लेख छ : " तिम्रो लागि जायज छ कि तिमी आफै आफ्नो बाबु आमाको लागि हज्ज गर वा कसै अरुलाई हज्ज गर्ने कार्यमा लगाऊ, तर जसलाई तिमी हज्ज गर्नुको लागि लगाउने छौ त्यसको लागि शर्त यो छ कि त्यो मान्छे आफ्नो लागि हज्ज गरेको होस् " । (

अल्लजनतुद्दाइमा लिल् बुहूसिल् इल्मीया वल् इफ्ता, फतवा नं. १३७५)

यस्तो मान्छे जससित क्षमता नहोस्, र न भविष्यमा हुने आशा होस्, वा वृद्ध अवस्थामा पुगिसकेको होस्, वा मृत्यु भइसकेको होस् त यस्ता मानछेहरूको लागि हज्जे बदल गर्न सकिन्छ। तर जुन मान्छे जीवित होस् र सम्पन्न पनि होस् वा त्यससित हज्ज गर्ने क्षमता होस् त यस्ता मान्छेहरूको लागि हज्जे बदल गर्नु जायज छैन। बरु त्यसमाथि यो अनिवार्य छ कि आफै आफ्नो हज्ज गरोस्। जस्तो कि विद्वानहरूको फतवा छ : " क्षमतावान मान्छेमाथि यो अनिवार्य छ कि त्यो तुरुन्तै हज्ज गरोस्, र त्यस व्यक्तिको लागि हज्जे बदल गर्नु जायज छैन। यदि कसैले त्यसको लागि हज्जे बदल गऱ्यो भने त्यो मान्य हुँदैन " (अल्लजनतुद्दाइमा लिल् बुहूसिल् इल्मीया वल् इफ्ता, फतवा नं. १२३८७)

तर यदि कुनै यस्तो व्यक्ति छ कि त्यससित धन सम्पत्ति त छ तर त्यो अपाहिज अथवा कम्जोर वा रोगी छ र त्यसको रोग यस्तो खालको छ जुन जीवनभरी संचो हुनेवाला छैन भने त्यसको लागि हज्जे बदल गर्न सकिन्छ। विद्ववानहरूको फतवा छ कि " रसूल सल्लल्लाहो अलैहे वसल्लमले यस कुराको अनुमति दिनुभएको छ कि यस्ता व्यक्तिहरूको लागि हज्जे बदल गरियोस् जुन बेढेसकाल सम्म पुगिसकेका हुन् वा जुन हज्ज गर्ने शक्ति राख्दैनन् "। (अल्लजनतुद्दाइमा लिल् बुहूसिल् इल्मीया वल् इफ्ता, फतवा नं. ४४०३)

तर जुन मान्छेले जीवनभरी नमाज कायम गरेन, व्रत बसेन, अल्लाह बाहेक कसै अरुलाई गुहाऱ्यो, रुख, चिहान, ..

आदिनिर बलि गर्दै आयो, र त्यसै अवस्थामा तयस व्यक्तिको मृत्यु पनि भयो त यस्तो मान्छेको लागि हज्जे बदल गर्नु जायज छैन । बरु यस्तो मान्छे मुश्रिक (बहुदेववादी)को हुकुममा छ र यस्तो मान्छेको लागि दुआ गर्नु पनि जायज छैन तसर्थ हज्ज गर्नु कसरी जायज हुन्छ । अल्लाहको फर्मान छ :

अर्थ : पैगम्बर र अन्य मुसलमानलाई उचित छैन कि मुश्रिकहरूका लागि क्षमायाचना गरुन्, जबकि यो प्रकट भइसकेको छ कि तिनीहरू नारकीय हुन् चाहे तिनीहरू नजिकका नातेदार नै किन न होऊन् । (सूरतुत्तौबा ११३)

र यस्तै रसूल सल्लल्लाहो अलैहे वसल्लमको फर्मान छ :

अर्थ : मैले अल्लाहसित यो अनुमति माँगे कि मलाई यो अनुमति दिइयोस् कि म आफ्नो आमाको लागि याचना गरूँ तर मलाई अनुमति दिइएन । (मुस्लिम)

हेर्नुस् जब रसूल सल्लल्लाहो अलैहे वसल्लमलाई अनुमति दिइएन कि आफ्नो आमा आमिनाको लागि मात्र याचना गरुन् जुन कि अल्लाहका सबैभन्दा प्रिय संदेष्टा हुन् त हामी कसै बहुदेववादी र मुश्रिकको लागि याचना र हज्ज कसरी गर्न सक्छौं आफै विचार गर्नुस् ।

यस्तै एकै यात्रामा दुईजनाको लागि हज्ज र उमरा गर्न सकिदैन बरु एकको लागि हज्ज र आर्काको लागि उमरा गर्न सकिन्छ जसरी मान्छे आमाको लागि हज्ज गरोस् र बुवाको लागि उमरा यसो गर्नु जायज छ किनकि दुवै कार्य भिन्न छन् हज्ज उमराबाट भिन्न पूजा हो जसरी कसैको लागि मात्र उमरा गर्न सकिन्छ त्यस्तै कसैको लागि हज्ज र कसैको लागि उमरा पनि गर्न सकिन्छ अर्थात एउटै हज्ज वा एउटै उमरा

दुईको लागि प्रयाप्त हुँदैन तर बेग्लाबेग्लै गरेमा प्रयप्त हुन्छ। विद्वानहरूको भनाई छ : " यदि कसैले एउटै वर्षमा एकजनाको लागि हज्ज गरोस् र आर्कोको लागि उमरा गरोस् भने पुग्छ "। (अल्लजनतुद्दाइमा लिल् बुहूसिल् इल्मीया वल् इफ्ता, फतवा नं. २६५८)

र जुन मान्छेसित हज्ज गर्ने क्षमता र शक्ति थियो तर त्यसले हज्ज गरेना कुनै कारण चाहे त्यो ढीलो गर्नाले होस् वा रोजीमा व्यस्तताको करणले, त्यसको मालबाट यति रकम निकालिन्छ जसबाट एक हज्ज र एक उमरा गर्नुलाई पुगोस् र त्यो माल कसैलाई दिएर हज्ज र उमरा गराइयोस् चाहे त्यो उमरा गर्ने मान्छे त्यसको आफन्ती किन नहोस् यदि त्यसले बिना माल हज्ज गर्ने इच्छा जाहेर गर्छ भने अति उत्तम छ जसरी त्यस मृतकको कुनै छोरा होस् वा साख्खै नातेदार किनकि एउटा हदीसमा छ :

अर्थ : जुहैना नामक कबिला (गुट)को एउटी महिला रसूल सल्लल्लाहो अलैहे वसल्लम नजिक आई सोधिन् हे अल्लाहको रसूल मेरो आमाले हज्ज गर्ने भाकल मानेकी थिइन् तर उनको मृत्यु भयो त के म आफ्नो आमाको तर्फबाट हज्ज गरूँ ? त रसूल सल्लल्लाहो अलैहे वसल्लमले भन्नु भयो हाँ आफ्नो आमाको तर्फबाट हज्ज गरिहाल। (अहमद, बुखारी, नेसाई, दारमी, इब्ने खुजैमा, इब्ने हिब्बान)

र विद्वानहरूको कमेटीको फतवा छ कि " जसमाथि हज्ज अनिवार्य भयो तर त्यो मान्छेको हज्ज गरेबिना मृत्यु भयो भने त्यसको सम्पत्तिबाट एक हज्ज र उमराको लागि रकम

निकाल्नु जरुरी छ " । (अल्लजनतुद्दाइमा लिल् बुहूसिल् इल्मीया वल् इफ्ता, फतवा नं. २१९४)
अन्तमा अल्लाहसित याचना छ कि अल्लाह हामी सबैलाई सत्कर्म गर्ने क्षमता र शक्ति प्रदान गरुन् र हाम्रो बदल हज्जलाई कबूल गरी हामीलाई पनि स्वर्ग प्रदान गरुन् ।

(आमीन)

समाप्त

लेखक
अतीकुर्रहमान मोहम्मद इदरीस खान मक्की
कपिलवस्तु नगर पालिका वॉड नं.९
महुवा तौलिहवा कपिलवस्तु
नेपाल
Mob. No.00977-9847030780-9727649238
00966-0501372254
Email- atiqkhannp1982@yahoo.com